

головний консультант відділу глобальної безпеки та європейської інтеграції
Терешко С.В., “Політика і час” №2, 2006

У статті здійснюється комплексний аналітичний огляд подій, що відбулися в Європейському Союзі протягом 2005 року, виокремлюються основні тенденції, що матимуть вплив на подальший розвиток ЄС, відносини між його членами та перспективи європейської інтеграції України. Автор оцінює причини, глибину та значення тих або інших процесів в ЄС, а також прогнозує можливі варіанти подальшого розвитку ситуації. Особливу увагу у статті приділено кризовим тенденціям у середині ЄС, лініям протистояння серед його членами та основним загрозам для європейської єдності й ідентичності на сучасному етапі.

Рік минулий для Європейського Союзу: підсумки та оцінки

2005 рік став для Європейського Союзу багатим на події, які виявили деякі тенденції у розвитку Європи, що можуть призвести до кардинальних змін сучасного етапу її інтеграції. Крім того, вияв отримали нові виклики та загрози для Європи, що впливатимуть на подальший розвиток ситуації на континенті та можуть загрожувати її стабільному розвитку.

Зважаючи на процеси глобалізації та посилення зовнішніх впливів на внутрішньополітичну ситуації кожної окремої країни, постійне відстеження та аналіз подій і тенденцій у Європейському Союзі, – одному з найбільших глобальних акторів сучасної системи міжнародних відносин, набуває величезної ваги. Особливо це стосується України, яка визначила своєю стратегічною метою – європейську інтеграцію. Сьогодні, наша держава межує з політичним, економічним, соціальним і культурним простором європейської спільноти та все більше відчуває на собі його вплив.

Основною подією 2005 року в Євросоюзі можна вважати завершення роботи над проектом Конституції ЄС, та, у першу чергу, критично невдалий хід його імплементації, який багатьма у Європі сприймається як провал самої ідеї

Конституції.

Проект європейської Конституції, обсягом у кількості сторінок (розроблений Комісією на чолі з колишнім Президентом Франції В.Ж.д'Естеном) передбачає трансформацію Європейського Союзу фактично у конфедеративне державне утворення. Держави-члени ще більше позбавляються частини власного суверенітету на користь загальноєвропейських наднаціональних органів, передусім Європейської Комісії – головного виконавчого органу ЄС. У проекті Основного закону посилюється спільна зовнішньополітична, безпекова та оборонна складова європейської інтеграції. У цьому контексті планується ввести посади Президента та Міністра закордонних справ, які представлятимуть об'єднання на міжнародній арені, а також реалізовуватимуть посилення геополітичної ролі Європейського Союзу у світі та сприятимуть активнішому залученню ЄС до глобальних світових процесів. Також проект передбачає подальше розширення Європейського Союзу та відповідні зміни, з огляду на це, у системі керівництва об'єднанням.

Основною метою конституційного процесу можна вважати бажання провідних держав Європи, а також лідерів ЄС перетворити союз з економічного міждержавного об'єднання на, фактично, конфедерацію, яка стане впливовим суб'єктом міжнародних відносин. Здійснити це планують, передусім, шляхом активізації політичної інтеграції та посиленням спільної позиції держав ЄС на міжнародній арені.

У основі подібних бажань Європи лежить те, що існуючі економічні рамки інтеграції та нормативно-правова база ЄС стала затісною для подальшого політичного розвитку об'єднання, а також реалізації політичних амбіцій його лідерів, – передусім Франції та Німеччини. Свідченнями цього стали суттєві проблеми у економіці ЄС – стагнація економічного розвитку, високий дефіцит бюджету та бюджетні кризи, інфляція, безробіття, соціальні та пенсійні проблеми, а також відстороненість Євросоюзу та окремих його членів від впливу на глобальні світові процеси, нові виклики та загрози безпеці, посилення впливу США у регіоні та світі, часто всупереч інтересам ЄС тощо.

Протягом першої половини року Конституція ЄС була більш-менш успішно ратифікована парламентами або референдумами у 13 державах, зокрема у ФРН, Іспанії та більшістю нових членів. Проте, негативні результати референдумів у Франції та Нідерландах звели нанівець всю кількарічну роботу над проектом.

Особливо, велике значення мав референдум у Франції, яка вважається одним з основних стовпів ЄС та одним з найбільших прихильників інтенсифікації і поглиблення євроінтеграції. Проект конституції було відхилено населенням, незважаючи на широкомасштабну інформаційну кампанію влади країни на чолі з Ж.Шираком.

Французи не сприйняли ідеї поглиблення інтеграції у напрямку створення європейської конфедерації, у першу чергу, через їх побоювання, що нова наддержавна конституція, призведе до віддалення влади від суспільства та вдарить по їх соціальному забезпеченню, зважаючи на те, що рівень соціальних гарантій у Франції сьогодні значно вищий ніж середній по ЄС. Крім того, причиною негативної відповіді стало й те, що французькі громадяни сприйняли поглиблення інтеграції та проект Конституції як фактори, що гарантують подальше розширення ЄС. У цьому, в свою чергу, вони бачать передумови збільшення міграції в країну, зростання конкуренції на ринку праці, соціальні проблеми, зменшення дотацій в країну з Брюсселя та додаткові видатки новим членам.

Сприяли провалу референдуму і традиційно сильні позиції націоналістичних сил у Франції, які вдало використали та посилили зазначенні фобії населення. З іншого боку, уряд країни не зміг їх розвіяти, а головне, не акцентував на реальних стратегічних і глобальних перевагах для Франції та ЄС у цілому, як майбутньої наддержави, Конституції. Ці переваги – становлення Євросоюзу (зокрема Франції, як одного з лідерів об'єднання) у якості глобального гравця міжнародних відносин, посилення власної системи безпеки і оборони та створення передумов для виведення європейської економіки зі стагнації і прискорення її розвитку.

На хвилі результатів референдуму у Франції, аналогічні результати у Нідерландах не стали несподіваними, а решта держав ЄС призупинили процес ратифікації або перенесли на невизначений термін відповідні референдуми. Таку ситуацію вдало використали на свою користь ті держави, що дійсно не були прихильниками поглиблення інтеграції та створення сильного наддержавного утворення. Вони, наразі, з одного боку вільні від звинувачень у провалі конституційного процесу, з іншого – зберегли ЄС у рамках поміркованої інтеграції без суттєвих втрат власного суверенітету.

Передусім це стосується Великої Британії, яка завжди виступала найбільшим опонентом європейським федералістам з Франції, ФРН і Брюсселя та активно захищала власний суверенітет від можливої передачі його у руки загальноєвропейських інституцій. Лондон здійснив хитрий дипломатичний хід перенісши проведення референдуму щодо конституції на пізніший термін, коли загроза провалу конституції у Франції, згідно з соціологічними дослідженнями та оцінками експертів, стала надзвичайно високою. Коли ж референдум у Франції відбувся, Велика Британія взагалі заявила про недоцільність проведення референдуму у себе в країні доти, доки існуюча ситуація не отримає вирішення. Схоже поступили й деякі інші держави.

У другій половині року конституційний процес взагалі було знято з порядку денного ЄС. Перед об'єднаною Європою постали інші нагальні проблеми, у першу чергу, бюджетна криза та масові етнічні заворушення, окремі країни ЄС (ФРН, Польща) були зайняті внутрішніми виборами, а головувала в співтоваристві у цей час євроскептична Велика Британія.

Що стосується Франції та Нідерландів, то останні заяви представників урядів цих країн свідчать – проводити повторні референдуми, принаймні щодо існуючого проекту конституції, вони не збираються. Це можна пояснити майбутніми виборами у Франції та Нідерландах, які заплановані на 2007 рік. Діючі влади цих країн намагаються не протиставляти себе позиції налаштованого проти конституції населення, тим самим зігравши на його настроях. До того ж, суспільне сприйняття конституції ЄС стало ще гіршим

після масових заворушень мігрантів, що прокотилися Європою (перважно у Франції) та бюджетною кризою у ЄС, яка виявила необхідність перебудови системи субсидіювання, що, передусім, зачіпає інтереси Парижа.

Іншою важливою для Європейського Союзу подією 2005 року став процес прийняття бюджету ЄС на наступний семирічний термін – 2007-2013 роки. Бюджетний процес, що розтягнувся на увесь рік і був завершений лише напередодні нового року 17 грудня виявив існуючі глибокі суперечності між окремими державами ЄС та відсутність чіткого і уніфікованого бачення стратегії розвитку союзу. Ситуація ускладнювалася й тим, що організовувала прийняття бюджету, включно з розробкою його проекту, Велика Британія – найбільший опонент поглиблення євроінтеграції та, зокрема, збільшення спільного бюджету. У першому півріччі року та сама Велика Британія, заблокувала прийняття бюджетного проекту запропонованого головуючим тоді Люксембургом.

Розширення Євросоюзу до 25 держав, нові виклики та зміни в завданнях вимагали збільшення спільного бюджету ЄС, а також суттєвого перегляду системи внесків членів та їх субсидіювання.

Приєднання до союзу 10 нових держав, зі значно слабшими економіками та сільським господарством (головною субсидійованою сферою в ЄС) ніж в країнах Старої Європи, поставило питання про перерозподіл дотацій у напрямку їх зменшення для старих членів і відповідного збільшення для нових з метою вирівнювання загальної економічної ситуації в Євросоюзі. Що стосується збільшення бюджету ЄС, то основний тягар у цьому мали взяти лідери об'єднання та найзаможніші його члени – Франція, ФРН, Велика Британія, Люксембург.

Основні протиріччя виникли поміж Лондоном та Парижем. Уряд Тоні Блера, формуючи проект спільного бюджету, відмовився забезпечити більше наповнення європейської казни за рахунок значного скорочення так званого “британського чеку” – системи компенсацій Великій Британії, за якою більшість виплат Лондону до бюджету ЄС поверталися йому назад з огляду на

те, що Велика Британія бере дуже обмежену участь у спільній сільгосполітиці ЄС і не отримує звідти відповідних дотацій. Склалася ситуація за якою одна з найбагатших країн ЄС, була одним з найменших донорів європейського бюджету.

З іншого боку Велика Британія, ставила питання про скорочення компенсацій за “британським чеком” у пряму залежність від зменшення сільськогосподарських дотацій, які з бюджету отримувала Франція, будучи основним споживачем аграрних субсидій ЄС, що також не відповідало її статусу, як однієї з найбагатших країн.

Це засвідчило, що і “британський чек” і система субсидіювання сільського господарства явно застарілі і не відповідають існуючим економічним і політичним реаліям в ЄС, та перешкоджають ефективній реалізації стратегій розвитку об’єднання.

Центральні органи Євросоюзу, передусім Європейська Комісія, підтримували ідею значного збільшення бюджету та, відповідно, протистояли ініціативам Великої Британії. Зокрема, зазначений конфлікт проявився у особистому протистоянні Тоні Блера та Президента Єврокомісії Жозе Мануеля Баррозу. Інший лідер ЄС – ФРН, не брала активної участі у бюджетному процесі, зважаючи на внутрішні політичні проблеми у країні, пов’язані зі зміною влади. Проте Німеччина, як і абсолютна більшість інших членів ЄС чітко відстоювали позицію Брюсселя.

Позицію Великої Британії можна пояснити її традиційним гальмуванням процесів поглиблення євроінтеграції та перешкоджанням перетворенню ЄС на сильніше політичне наддержавне об’єднання, крім цього у даному випадку політичні інтереси Лондона співпадали з економічними. Потрібно зауважити й те, що позиція Великої Британії співпадає зі стратегічними інтересами США, які не зацікавлені ні в політичному, ні в економічному посиленні Європейського Союзу. Тому, видимими є й інтереси Вашингтона у затягуванні бюджетного процесу, втягненні ЄС у кризу та створенні у ньому ліній протистояння.

З іншого боку, викликає певні запитання позиція Франції, яка мала б бути найменш зацікавленою у кризі ЄС. Проте Париж абсолютно не сприймав як варіант її подолання зменшення субсидіювання власного сільського господарства з бюджету ЄС та направлення вивільнених коштів на потреби нових членів. Керівництво Франції відмовилося від стабільності ЄС та зміцнення його економічної і політичної міці на користь власних фінансових вигод, тим самим поставивши під сумнів своє лідерство в ЄС та здатність нести відповідальність за його розвиток.

Бюджет ЄС на 2007-13 роки було прийнято в результаті компромісу після того як Велика Британія частково погодилася задовольнити вимоги збільшити власні виплати в бюджет ЄС. Він був затверджений на рівні 862,3 млрд. євро (1,045 відсотки від сумарного ВВП членів ЄС), це на 13 млрд. більше початкових пропозицій Лондона, та на 10 млрд. менше пропозицій Люксембурга, які були провалені на червневому саміті ЄС.

Наразі складно однозначно стверджувати про причини певних фінансових поступок Великої Британії. Однак можна припустити висновок, що питання кількох сотих бюджетного відсотка не було визначальним, а прийняття бюджету ЄС лише наприкінці року (за лічені дні до закінчення терміну головування Великої Британії), призвело до того, що 2005 рік для Європейського Союзу, який погруз у внутрішніх суперечках щодо технічних питань, став роком втрачених можливостей. Євросоюзу не вдалося зреалізувати свої основні стратегічні задачі: не визначено залишається майбутнє Конституції ЄС, заморожено питання становлення Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС, не вироблено єдиної позиції щодо подальшого розширення та політики сусідства, Брюссель досі залишається поза основними глобальними процесами у світі.

Серед подій, що відбулися у Європейському Союзі у 2005 році, серйозно вплинули на ситуацію у ньому та можуть мати суттєві наслідки у майбутньому необхідно відзначити серію терактів в Лондоні у липні та масові заворушення вихідців з ісламських країн, що прокотилися Європою (передусім Францією) у

жовтні-листопаді.

7 липня, напередодні саміту “Великої вісімки”, що відбувався у Великій Британії, в Лондоні було здійснено 4 терористичні акти на громадському транспорті під час яких загинуло понад 50 людей та кількасот було поранено. Всі вибухи були чітко сплановані і відбулися майже одночасно. Цей був перший теракт подібного масштабу на території Великої Британії.

Відповідальність за теракт взяло на себе “Європейське відділення Аль-Каїди”. Після цього “Аль-Каїдою” було розповсюджено повідомлення, що причиною теракту є присутність британських військ в Іраку. Крім того, були застережені всі інші європейські держави, чії збройні сили також підтримують американську операцію в Іраку, що якщо їх війська не будуть виведені, подібні теракти відбудуться й у інших країнах.

Британські спецслужби, за підтримки США, надзвичайно оперативно визначили виконавців терактів та багатьох осіб причетних до їх організації. Виконавцями стали 4 терористи-смертники єгипетського та пакистанського походження, які були громадянами Великої Британії і майже все своє життя проживали в Англії. Серед інших затриманих переважали також мусульмани-громадяни Великої Британії. Більшість з них вважалися повністю інтегрованими у британське суспільство та досить успішними, як для емігрантів, людьми. Це виявило наявність в країнах Європи внутрішніх джерел тероризму, які пов’язані з міжнародним.

За два тижні спецслужбами країни було попереджено нові теракти та затримано їх виконавців. Крім того, було повідомлено, що 7 липня деякі вибухівки не спрацювали. Операції характеризувалися незвично широким висвітленням та активним наголошенням на успішній діяльності спецслужб.

Як результат здійснених терактів критика британської участі у війні в Іраку та особисто Тоні Блера досягла в країні значно більших, ніж до цього розмірів. Уряд Великої Британії почав вести мову про плани щодо поступового виведення свого контингенту. З іншого боку, Тоні Блеру вдалося провести через парламент значне збільшення видатків на сферу безпеки та оборони.

Наприкінці жовтня у передмістях Парижа розпочалися зіткнення поліції з місцевими мусульманами-вихідцями з країн Північної Африки та Середнього Сходу (більшість з яких є громадянами країни), які швидко переросли у масові заворушення та безлади по всій Франції. Незважаючи на введення надзвичайного стану в країні, припинити заворушення не вдалося дуже довгий час, адже конкретної організаційної структури виявити не вдалося. Крім того, основними учасниками заворушень були неповнолітні особи, що обмежувало поліцію у своїх діях. Виступи мусульман, що супроводжувалися сутичками з поліцією, підпалами приватних машин та громадськими безладами поступово перекинулися й на інші країни ЄС – Нідерланди, Бельгію, Італію та інші.

Мусульмани виступали з вимогами покращення власного рівня життя та соціального забезпечення, урівняння у правах з корінним населенням, задоволення власних культурно-мовних потреб. До кінця року, в рамках надзвичайного стану, заворушення поступово затухли так само різко, як і розпочалися.

Дана проблема виявила для Європи ряд нових загроз та викликів. Передусім, це проблема цивілізаційної інтеграції мусульман-емігрантів в європейські суспільства. Виявилось, що зазначена проблема не зникає ні при отриманні емігрантами місцевого громадянства, ні за умов коли вихідці з ісламських країн проживають у європейській країні протягом кількох поколінь. Це породжує ситуацію коли власні громадяни країни можуть стати загрозою її ж безпеці. Крім того, проблема відобразилася на європейській інтеграції, адже реакцією європейських суспільств (передусім французького) стали посилення ізоляціоністських та націоналістичних течій та заклики до обмеження еміграції і свободи переміщення людей в рамках ЄС.

Аналізуючи хід зазначених подій потрібно зауважити, що початок заворушень носив явно не об'єктивний характер, а був чітко спровокований і керований з певною метою, про що свідчить безпричинний різкий спалах заворушень та їх різке закінчення. Безлади переважно здійснювалися шляхом

підпалу автомобілів (у світових ЗМІ основною новиною щодня була саме кількість спалених автомобілів), до того ж автомобілів громадян низького та середнього класу, що не зовсім відповідає ідеям боротьби за соціальну рівність. Незважаючи на величезні масштаби заворушень дивним чином вдалося уникнути нападів на житло, приватні і адміністративні приміщення та сутичок емігрантів з місцевими корінними жителями. У цих умовах не було зафіксовано жодної загибелі людей з будь-якого боку, фактично не було й поранень місцевих жителів та заколотників. Все це наштовхує на висновки про можливу наявність певної стратегії, в якій однією з ланок й була інспірація виступів етнічних мусульманських меншин, свідомо дестабілізація та нагнітання проблем.

Протягом 2005 року актуальним залишалось і питання подальшого розширення Європейського Союзу. Щодо приєднання до ЄС Болгарії та Румунії, яке ще раніше було заплановано на 1 січня 2007 року, то ситуація виглядає досить стабільною. Основні політичні питання між країнами членами ЄС, Софією і Бухарестом врегульовано і на порядок денний виносилися рідко. Час від часу в ЄС лунали застереження щодо рівня готовності економік Болгарії та Румунії до членства з зауваженнями, що у будь-який момент дата їх приєднання може бути переглянута. Проте, розвитку ці заяви протягом року не одержували. Навіть традиційні противники розширення ЄС на Схід (зокрема, такі як Франція та Австрія) заявляють про необхідність замороження процесу розширення вже після приєднання Болгарії та Румунії.

Потрібно сказати, що за багатьма параметрами Болгарії та Румунії з боку Брюсселя надано суттєві аванси. Членство цих країн, зважаючи на їх слабку адаптованість до європейського рівня у більшості сфер інтеграції, супроводжуватиметься багаторічним перехідним періодом з поступовим долученням до основних інтеграційних переваг. Однак компромісу щодо незворотності вступу цих двох держав до ЄС досягнуто і вони стануть повноправними членами співтовариства у 2007-2008 роках.

Активізувався процес інтеграції до ЄС Хорватії, якій вже надано статус

країни-кандидата. Майже протягом усього року переговори щодо членства було заморожено по причині гальмування Хорватією процесу видачі та притягнення до кримінальної відповідальності Міжнародним трибуналом у Гаазі хорватського генерала Анте Готовіни (ЄС звинувачує А.Готовіну у злочинах проти людства під час сербсько-хорватської війни, однак у Хорватії більшість населення вважають його національним героєм.). Проте, у грудні А.Готовіна був затриманий в Іспанії та переданий до Міжнародного трибуналу. Інших зауважень до Загреба з боку Брюсселя немає, а на заваді приєднання Хорватії до ЄС можуть стати лише кризи всередині об'єднання, що знімуть з порядку денного питання розширення.

Серед країн-кандидатів на членство до ЄС найбільш суперечливою залишається Туреччина. Цій країні було надано статус кандидата, а з жовтня розпочалися переговори щодо терміну приєднання до ЄС, щоправда їх активу фазу перенесено на весну 2006 року. Навіть цей попередній процес інтеграції Туреччини до Євросоюзу зіштовхується з серйозною опозицією. Рішення про початок переговорів з Анкарою було заблоковано Австрією і лише після особистого втручання державного секретаря США К.Райс Відень пішов на поступки. Найактивнішими противниками інтеграції Туреччини є Австрія, Франція, всі скандинавські члени ЄС та держави Бенілюксу. ФРН у 2005 році займала вичікувальну та загравальну позицію з огляду на виборчу кампанію у країні і бажання уряду Г.Шрöderа заручитись підтримкою кількомільйонної турецької громади Німеччини. Активних лобістів приєднання Туреччини до ЄС наразі немає.

Перспективи приєднання Туреччини до ЄС ще більше погіршилися після хвилі масових заворушень мігрантів-мусульман, що прокотилися Європою у жовтні-листопаді. До цього варто додати і спалахи пташиного грипу по всій території Туреччини у грудні та зростання ісламістських та євроскептичних настроїв у середині країни.

Продовжується інтеграція до об'єднаної Європи й інших балканських країн. Македонія та Албанія уклали наприкінці 2005 року Угоди про

стабілізацію та асоціацію з ЄС, що фактично надає їм статус асоційованого членства. З Боснією та Герцеговиною і Сербією та Чорногорією розпочалися відповідні переговори про укладання подібної угоди. Проте, існуюча політична та економічна ситуація в ЄС не дає підстав прогнозувати інтеграцію цих держав у короткостроковій перспективі.

Останні заяви керівництва Європейського Союзу та окремих держав-членів, а також розвиток подій в ЄС у 2005 році показують, що процес розширення після приєднання до співтовариства Болгарії та Румунії скоріш за все буде заморожено. Виключення може становити лише Хорватія. Передусім наголошується на недоцільності розширення ЄС до остаточного затвердження спільної Конституції. Крім того, у 2005 році проявилось очевидне небажання старих членів ЄС перерозподіляти потоки фінансової допомоги із загального бюджету до нових членів, чиї економіки потребують суттєвих дотацій. Посилюється також і суспільне несприйняття подальшого розширення об'єднання.

Важливими подіями у житті Європейського Союзу у 2005 році стали зміни у владі у ФРН та Польщі у результаті парламентських та президентських виборів.

У вересні в Німеччині уряд соціал-демократів на чолі з Г.Шрьодером програв дострокові вибори коаліції ХДС-ХСС на чолі з Ангелою Меркель. Проте, за результатами виборів християнським демократам не вдалося сформувати уряд і, як наслідок, було створено коаліцію між ХДС-ХСС та СДПН (подібна коаліція створена лише вдруге за всю історію ФРН). Канцлером ФРН було обрано лідера ХДС А.Меркель, а віце-канцлером лідера СДПН Франца Муентеферінга. Судячи з суперечностей, якою супроводжувалося створення “великої коаліції” та кардинальною відмінністю у поглядах на основи внутрішньої і зовнішньої політики з боку її учасників можна прогнозувати нестабільність та неефективність роботи новоствореного уряду ФРН.

У Польщі після парламентських виборів у вересні та президентських

виборів у жовтні правлячий Демократичний Лівий Альянс повністю відійшов від влади. За результатами парламентських виборів уряд сформувала консервативна права партія “Право та справедливість”, яка сформувала уряд на чолі з Казімежем Марчінкевічем. На президентських виборах також переміг кандидат від “Право та справедливість” Лех Качинські.

Кардинальні зміни у внутрішній та зовнішній політиці обох держав, зокрема, що стосується євроінтеграції, до кінця року не відбувалися. Потрібно лише відзначити певну нормалізацію німецько-американських відносин та часткові відходи у німецько-російських; польсько-російські відносини стали ще більш конфронтаційними. Загалом, очевидним є посилення правих тенденцій у внутрішньополітичному житті й інших держав Європи.

Підсумовуючи, потрібно зазначити, що Європейський Союз поставивши перед собою нові й рішучі завдання свого розвитку зіштовхнувся у їх реалізації з багатьма проблемами. Поглиблення та розширення європейської інтеграції виявило й глибокі протиріччя поміж її основними суб'єктами, що все частіше створює загрози стабільності та сталого розвитку Європи. Суттєвим фактором впливу на ситуацію в Євросоюзі мали й сучасні глобальні процеси у світі, що породжують нові виклики та вимагають адекватних дій у відповідь.

Кожна подія у ЄС мала та матиме у перспективі значний вплив і на Україну, зокрема, на реалізацію її стратегічної мети – інтеграції до Європейського Союзу та НАТО. Окрім того, поступове входження нашої держави в єдиний політичний, економічний, інформаційний і цивілізаційний простори посилюватиме вплив подій та тенденцій у Європейському Союзі на внутрішню ситуацію в нашій державі і зовнішні позиції Києва. Саме тому, питанням першочергової важливості для України залишається чітке узгодження власних внутрішньо- і зовнішньополітичних кроків із загальноєвропейськими та глобальними процесами. Це дозволить нашій державі не залишитися на узбіччі європейської інтеграції та формуватиме її статус активного суб'єкта регіональних відносин.